

## **EU:n sääntely ja tekoälyn hyödyntäminen kuntasektorilla**

Tekoäly tarjoaa kuntasektorille kasvavissa määrin merkittäviä mahdollisuuksia parantaa julkisia palveluita, lisätä tehokkuutta ja luoda parempia palveluita kansalaisille. Useilla toimiviksi todetuilla ja käyttövalmiilla tekoälyteknologioilla voitaisiin parantaa kansalaisten elämänlaatua, yritysten palveluja ja julkisen sektorin tuottavuutta, mukaan lukien esimerkiksi perushallinto, opetus, työllisyys ja yrityspalvelut, sekä henkilökohtaisesti kohdennettujen palveluiden tuottaminen.

EU-tason sääntely-ympäristö asettaa kuitenkin esteitä, jotka hidastavat käyttöönottoa ja ovat pysäyttäneet kehityksen erityisesti suuririskisten tekoälysovellusten osalta. Keskeisiä haasteita ovat suuririskisiin tekoälyjärjestelmiin liittyvä oikeudellinen epävarmuus, tietosuojavaatimusten epäselvyys ja viranomaistuen puute julkisen sektorin organisaatioille. Tekoälyn tehokkaan käyttöönoton mahdollistamiseksi tarvitaan saumatonta yhteistyötä lainsäätäjien, viranomaisten ja tekoälyä käyttävien julkissektorin organisaatioiden välillä.

### **Keskeiset ehdotukset ja huomiot**

#### **Suuririskisiä tekoälyjärjestelmiä koskevan lähestymistavan uudelleenarviointi**

Kuntasektori usein näkee suuririskisten tekoälyjärjestelmien sääntelylliset riskit, niihin liittyvät epäselvyydet ja hallinnollisen taakan niin merkittävänä, että ne välttävät kokonaan tämän kategorian tai sen ympärillä olevan "harmaan alueen" hankkeita. Suuririskiset tekoälyjärjestelmät ovat usein myös vaikutuksiltaan merkittäviä, ja siten iso osa tekoälyn potentiaalista jää ainakin tois-  
**taiseksi hyödyntämättä. Kuntasektorin organisaatioiden tueksi tarvitaan konkreettisiin käyttötapauksiin perustuvaa ohjeistusta erityisesti suuririskisistä käyttötapauksista.**

#### **Tekoälyasetuksen terminologian selkeyttäminen**

Tekoälyasetuksen toimivuus vastuullisen tekoälyn edistämisen osalta riippuu sen ymmärrettävyydestä ja keskeisten käsitteiden selkeydestä. Termit kuten "tekoälyjärjestelmä", "tarjoaja", "käyttäjä" ja "profilointi" ovat tulkinnanvaraisia. Epäselvyyttä on esimerkiksi tilanteissa, joissa kunta tekee yhteistyötä toisen tahon kanssa - milloin käyttäjälle tulee tarjoajan velvollisuuksia yhteiskehittämisessä? Tulkinnanvaraisuus aiheuttaa siis myös kehittämisen yhteistyön suunnitteluun haasteita. **Terminologia tulisi määritellä selkeästi ja yhdenmukaistaa muun lainsäädännön kanssa ohjeistuksen tasolla.** Näin on erityisesti sellaisten termien osalta, jotka liittyvät suoraan riskiluokka-arviointiin, kuten esimerkiksi profilointi. Monitulkintaisuus luo oikeudellista epävarmuutta ja monimutkaistaa hankintaprosesseja, mikä vaikeuttaa viranomaisten mahdollisuuksia hankkia ja ottaa käyttöön uusia tekoälyjärjestelmiä.

## Kohdennetun neuvonnan tarjoaminen julkiselle sektorille

Kuntasektori pitää kannatettavana Euroopan komission aloitteelle luoda tekoälyasetuksen täytäntöönpanoa varten kohdennettu neuvontapalvelu. **Neuvontaa tulisi kohdistaa elinkeinoelämän lisäksi myös julkisen sektorin erityistarpeisiin.** Kunnilla on yksityisen sektorin toimijoista eriävät hankintaprosessit ja vastuut, jotka edellyttävät usein sääntelyn tiukkarajaisempaa tulkintaa. Järjestelmä- ja palveluhankinnoissa on tärkeää ymmärtää, mitä ollaan ostamassa. Lisäksi kuntasektorilla toteutetaan jo ennen hankintaa pitkäjänteistä suunnittelua ja kehittämistä, joiden osalta on oleellista ymmärtää, millaiset käytännön tekoälyjärjestelmät ovat sääntelyn puitteissa mahdollisia. Kunnat ja kaupungit voivat myös olla yhteiskehittäjän roolissa yksityisen sektorin toimijoiden rinnalla. On oleellista, että kunnilla ja kaupungeilla on tasavertainen mahdollisuus toimia yksityisen sektorin kumppanina ja toteuttaa myös palveluntoimittajista riippumatonta omaa arviointia. Matalan kynnyksen neuvontapalvelut auttaisivat julkisia organisaatioita navigoimaan jatkuvasti monimutkaistuvassa sääntely-ympäristössä, hallinnoimaan riskejä ja ottamaan uusia tekoälyteknologioita käyttöön vastuullisesti.

## Sitovat ennakkoratkaisut

Tekoälyn käyttöönottoa varten EU:n tulisi luoda mekanismi, jossa **organisaatiot voivat saada kansallisilta viranomaisilta sitovan päätöksen suunnitteilla olevan tekoälyjärjestelmien lainmukaisuudesta** erityisesti GDPR:n ja tekoälyasetukseen liittyen ennen laajamittaista investointia ja käyttöönottoa. Tämä vähentäisi merkittävästi tekoälyn käyttöönottoon liittyviä riskejä ja tarjoaisi kaivattua oikeusvarmuutta.